

PRIMUL PILON AL POLITICII AGRICOLE COMUNE (PAC): II — PLĂȚILE DIRECTE CĂTRE FERMIERI

Reforma din 2003 și bilanțul de sănătate din 2009 au decuplat majoritatea ajutoarelor directe și le-au transferat în cadrul noii scheme de plată unică (SPU) sau, în cazul noilor state membre, în cadrul schemei simplificate de plată unică pe suprafață. Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 stabilește sistemul de plăți directe aplicabil de la 1 ianuarie 2015.

TEMEI JURIDIC

Articolele 38-44 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE); Regulamentul (UE) nr. 1306/2013 (JO L 347, 20.12.2013, p. 549) și Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 (JO L 347, 20.12.2013, p. 608), modificate prin Regulamentul (UE) 2017/2393 (JO L 350, 29.12.2017, p. 15) (numit Regulamentul „omnibus” care a însoțit propunerile prezentate de Comisie pentru evaluarea la jumătatea perioadei a cadrului financiar multianual 2014-2020).

OBIECTIVE

PAC în perioada 2014-2020 menține cei doi piloni, dar consolidează legăturile dintre aceștia, oferind astfel o abordare mai generală și mai integrată a măsurilor de sprijin în acest domeniu. Regulamentul (UE) nr. 1307/2013 constituie un temei juridic unic și un cod complet pentru reglementarea unor plățile directe mai bine direcționate, mai echitabile și mai „verzi” către fermieri.

CONȚINUTUL REGULAMENTULUI (UE) NR. 1307/2013

A. Privire de ansamblu

În cazul mecanismelor de sprijin direct, se face trecerea de la „decuplare# la „direcționare#. În cazul mecanismelor de sprijin direct, se face trecerea de la „decuplare# la „direcționare#. Sistemul de decuplare de producție a ajutoarelor agricole și de acordare a unui sprijin general pentru venit, care începuse să fie aplicat din 2003, se transformă acum într-un sistem în care fiecare componentă este legată de obiective specifice. Plățile unice pe exploatație agricolă sunt înlocuite de un sistem de plăți multiple, construit în jurul a șapte componente: (1) o „plată de bază” pe hectar, al cărei nivel trebuie să fie armonizat în funcție de criteriile economice sau administrative naționale sau regionale și supus unui proces de convergență (numită „internă”); (2) o componentă „ecologică#, sau „de înverzire”, sub forma unui sprijin suplimentar pentru

a compensa costurile de producție a bunurilor publice de mediu neremunerate de piață; (3) o plată suplimentară acordată tinerilor fermieri; (4) o „plată redistributivă”, prin intermediul căreia se poate acorda un ajutor suplimentar pentru primele hectare ale unei exploatații; (5) un sprijin suplimentar pentru venit în zonele în care există constrângeri naturale; (6) un ajutor cuplat cu producția în favoarea anumitor zone sau tipuri de activități agricole din motive economice sau sociale; (7) o schemă simplificată opțională destinată „micilor fermieri”, cu plăți de până la 1 250 EUR. Primele trei componente sunt obligatorii pentru statele membre, iar ultimele patru sunt facultative. Statele membre trebuie să aloce 30 % din pachetul lor financiar național de plăți directe pentru plățile „de înverzire”. Procentajul de 70 % care rămâne este alocat „plăților de bază”, după deducerea întregii sume angajate pentru rezervele naționale de drepturi (obligatorii, până la 3 % din pachetele naționale), cât și pentru plățile complementare redistributive (până la 30 %), plățile în favoarea tinerilor fermieri (până la 2 %) sau a zonelor defavorizate (până la 5 %), ori pentru plățile cuplate cu producția (până la 15 %). Noile ajutoare pe hectar sunt rezervate fermierilor activi (pe baza unei liste negative care trebuie stabilită de fiecare stat). De asemenea, ele sunt supuse unui proces parțial de convergență (numită „externă”) între statele membre până în 2019, fără a elimina în totalitate caracterul eterogen pe întregul teritoriu european (din cauza pachetelor de sprijin și suprafețelor eligibile — în 2015 — atribuite fiecărui stat).

B. Elemente-cheie

1. Schema de plată de bază/plată simplificată pe suprafață (obligatorie pentru statele membre)

Statele membre dedică circa 70 % din pachetul lor național plăților directe în contextul noii scheme de plată de bază, după deducerea oricăror sume alocate tinerilor fermieri sau altor plăți facultative: zone defavorizate, mici fermieri, plăți redistributive sau plăți „cuplate”. Pentru doisprezece state membre, termenul de expirare al schemei de plată unică pe suprafață (un sistem mai simplu, dat fiind că este forfetar), este extins până în 2020. În ceea ce privește „convergența internă”, acele state membre care mențineau, în 2013, alocările bazate pe referințe istorice trebuie să evolueze în direcția unor niveluri mai omogene de plată pe hectar. În acest sens, li se oferă o gamă de opțiuni: pot adopta o abordare națională sau regională (pe baza unor criterii administrative sau agronomice), care să permită realizarea unei rate forfetare regionale sau naționale până în 2019, sau pot garanta că exploatațiile care primesc mai puțin de 90 % din rata medie regională sau națională vor beneficia de o majorare treptată a ajutoarelor, cu condiția suplimentară ca fiecare fermier să beneficieze în 2019 de o plată care să corespundă cu cel puțin 60 % din media regională sau națională. Sumele vărsate fermierilor care primesc mai mult decât media regională sau națională sunt ajustate proporțional, statele membre dispunând de opțiunea de a limita eventualele „pierderi” ale sprijinului la 30 %.

2. Mecanisme de redistribuire a plăților de bază (facultative)

Statele membre au dreptul de a efectua o plată redistributivă pentru primele hectare, pentru care pot aloca până la 30 % din pachetul național, fie pentru primele 30 de hectare, fie până la suprafața medie a exploatațiilor agricole, dacă aceasta este mai mare de 30 de hectare.- O altă opțiune ar fi aplicarea plății maxime pe hectar. Statele

membre care aplică plata redistributivă pot fi scutite de degresivitatea obligatorie a plăților de bază începând cu suma de 150 000 EUR (minim 5 %).

3. Schema pentru tinerii fermieri (obligatorie pentru statele membre)

Pentru a încuraja reînnoirea generațiilor, plata de bază vărsată tinerilor fermieri - fermieri noi cu vârsta sub 40 de ani care și-au început activitatea agricolă în ultimii cinci ani - este mărită cu 25 % pe parcursul primilor cinci ani de la instalare. Această sumă suplimentară este finanțată cu până la 2 % din pachetul național și este obligatorie pentru statele membre. Măsura vine în completarea altor măsuri destinate tinerilor fermieri în cadrul programelor de dezvoltare rurală.

4. Înverzire (obligatorie pentru statele membre, cu aplicare flexibilă)

În plus față de plata de bază sau plata unică pe suprafață, fiecare exploatație va primi o plată suplimentară pe hectar dacă a recurs la practici agricole benefice pentru climă și mediu. Statele membre au obligația de a aloca 30 % din pachetul lor financiar național acestei plăți de înverzire. Sunt prevăzute trei măsuri:

- diversificarea culturilor: fermierul este obligat să cultive cel puțin două specii diferite, atunci când terenul lui arabil depășește 10 hectare; atunci când terenul lui arabil depășește 30 de hectare, numărul minim de culturi este de trei; cultura principală poate acoperi cel mult 75 % din terenul arabil (iar cele două culturi principale cel mult 95 % din terenul arabil);
- menținerea pășunilor permanente existente;
- constituirea unei suprafețe de interes ecologic care să corespundă unui procentaj de cel puțin 5 % din terenurile arabile ale exploatației, în cazul exploatațiilor mai mari de 15 hectare (fără a include pășunile permanente și culturile perene): perimetre ale parcelelor, garduri vii, copaci, pârlage, particularități topografice, biotopuri, zone tampon, suprafețe împădurite, culturi de fixare a azotului.

Neîndeplinirea oricărei obligații de înverzire va atrage sancțiuni foarte ridicate: la sfârșitul tranziției, contravenienții vor pierde un procentaj de până la 125 % din plățile de înverzire. Pentru a evita sancționarea fermierilor care abordează deja problemele de mediu și de sustenabilitate, textul prevede un sistem echivalent înverzirii prin care aplicarea anticipată a unor practici benefice pentru mediu este considerată echivalentă cu îndeplinirea acestor cerințe de bază. De exemplu, nu se impune nicio cerință suplimentară producătorilor din domeniul agriculturii ecologice, întrucât s-a demonstrat că practicile acestora prezintă un beneficiu ecologic evident. Pentru alții, schemele de agromediu pot încorpora măsuri care vor fi considerate echivalente. Noul regulament conține o listă a unor astfel de măsuri echivalente. Pentru a evita dubla subvenționare a unor astfel de măsuri, ajutoarele acordate prin intermediul programelor de dezvoltare rurală trebuie să ia în considerare cerințele în materie de „înverzire”.

5. Plăți cuplate (facultative pentru statele membre)

Pentru a aborda potențialele consecințe negative ale convergenței interne pentru anumite sectoare sau regiuni deosebit de sensibile, statele membre au posibilitatea de a prevedea plăți cuplate, - adică plăți asociate unor produse specifice. - Opțiunea este limitată la 8 % din pachetul financiar național în cazul în care statul membru acordă

deja ajutoare cuplate sau la 13 % în cazul în care nivelul acestora este mai mare de 5 %. Dacă este cazul, Comisia poate aproba un procentaj mai mare. În plus, există posibilitatea de a suplimenta cu 2 % plățile cuplate pentru culturile proteice.

6. Zone care se confruntă cu constrângeri naturale (defavorizate) (plată facultativă)
Statele membre sau regiunile lor pot acorda o plată suplimentară de până la 5 % din pachetul financiar național pentru teritoriile clasate drept zone care se confruntă cu constrângeri naturale.

7. Fermieri activi (obligatorie pentru statele membre, dar cu aplicare flexibilă)

Pentru a rezolva problema așa-numiților „fermieri de salon” și pentru a acoperi o serie de lacune juridice care permit întreprinderilor să pretindă plăți directe, chiar dacă activitatea principală a acestora nu este o activitate agricolă, reforma consolidează reglementările care definesc fermierii activi. Statele membre sunt obligate să respecte o nouă listă negativă de activități în cazul cărora efectuarea de plăți directe este exclusă, cu excepția cazului în care întreprinderea vizată poate demonstra că practică în mod efectiv o activitate agricolă [se poate susține că Regulamentul „Omnibus” a relaxat aceste criterii de demonstrare a activității agricole - Regulamentul (UE) 2017/2393, JO L 350, 29.12.2017, p. 15 - a se vedea fișa [3.2.9](#)]. Statele membre pot să completeze lista negativă, incluzând și alte activități.

8. Suprafețe admisibile (cu aplicare flexibilă)

Anul 2015 este definit drept noul an de referință pentru suprafața de teren declarată. Statele membre care se pot aștepta la o creștere considerabilă a suprafețelor declarate eligibile au dreptul de a limita numărul de drepturi la plată acordate în 2015 fie la un procentaj de 135 %, fie la un procentaj de 145 % din suprafața totală declarată în 2009.

9. Schema pentru micii fermieri (facultativă)

Noua PAC permite statelor membre să ofere micilor fermieri posibilitatea de a beneficia de o schemă simplificată în cazul unei plăți anuale de până la 1 250 EUR, indiferent de dimensiunea exploatației. Participanții trebuie să respecte cerințe mai puțin stricte în materie de conformitate și sunt scutiți de toate obligațiile de înverzire. Costul total al schemei pentru micii fermieri nu poate depăși 10 % din pachetul financiar național, cu excepția cazului în care un stat membru optează să acorde micilor fermieri sumele care le-ar fi revenit dacă nu ar fi existat această schemă.

10. Ecocondiționalitate (obligatorie)

Dispozițiile referitoare la ecocondiționalitate sunt confirmate și simplificate, condiționând plățile directe de respectarea de către fermieri a: (a) normelor stabilite de statele membre cu privire la condițiile agronomice și de mediu menite să limiteze eroziunea solului, să mențină structura solului și nivelul de materii organice din sol și să asigure un nivel minim de întreținere; (b) normelor europene în vigoare în materie de sănătate publică, de sănătate a animalelor, de mediu și de bunăstare a animalelor. În cazul în care regulile ecocondiționalității nu sunt respectate de către un fermier, plățile directe pe care le poate pretinde sunt parțial diminuate sau chiar eliminate în totalitate. Textul confirmă că Directiva-cadru privind apa și Directiva privind utilizarea durabilă a pesticidelor vor fi incluse în sistemul de ecocondiționalitate, odată ce, pe de o parte, se

dovedește că sunt aplicate în mod corespunzător de toate statele membre, iar, pe de altă parte, se identifică în mod clar obligațiile fermierilor în acest domeniu.

11. Mecanismul de disciplină bugetară și financiară (obligatoriu)

Se aplică un mecanism de disciplină bugetară, cu scopul de a menține cheltuielile din primul pilon al PAC sub plafoanele bugetare anuale fixate în cadrul multianual al perspectivelor financiare (a se vedea fișa [1.4.3](#)). Se va propune ajustarea plăților directe atunci când previziunile vor indica depășirea totalului cheltuielilor prevăzute în cursul unui anumit exercițiu financiar. Eventuala reducere nu se aplică pentru primii 2 000 EUR vărsați fiecărui fermier. În plus, plățile directe alocate în prealabil fermierilor vor putea fi, de asemenea, reduse în fiecare exercițiu pentru a alimenta noua „rezervă pentru situații criză” a pieței până la o sumă de 400 de milioane EUR (a se vedea fișa [3.2.4](#)).

12. Sistemul Integrat de Administrare și Control (obligatoriu)

Sistemul Integrat de Administrare și Control (IACS) este, de asemenea, confirmat și consolidat. El conține cel puțin următoarele elemente: o bază de date informatizată, un sistem de identificare a parcelelor agricole, un sistem de identificare și înregistrare a drepturilor la plăți directe, un sistem integrat de control și un sistem de identificare a fiecărui fermier care depune o cerere de ajutor.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

La 13 martie 2013, Parlamentul European a adoptat o serie de rezoluții referitoare la propunerile legislative privind PAC după 2013 [de la [P7_TA\(2013\)0084](#) la [P7_TA\(2013\)0087](#), JO C 36, 29.1.2016, pp. 240-704], care au servit drept mandat de negociere cu Consiliul. În urma mai multor triloguri, la 26 iunie 2013 s-a ajuns la un acord politic pe această temă. Totuși, câteva sesiuni de arbitraj între Parlament și Consiliu au fost necesare pentru a clarifica anumite aspecte financiare ale plăților directe și ale dezvoltării rurale. Odată cu soluționarea acestor aspecte, la 20 noiembrie 2013, imediat după adoptarea cadrului financiar multianual 2014-2020, Parlamentul European a adoptat o serie de rezoluții [de la [P7_TA\(2013\)0490](#) la [P7_TA\(2013\)0494](#), JO C 436, 24.11.2016, pp. 270-280], exprimându-și încă o dată opinia favorabilă cu privire la noua PAC. În contextul evaluării la jumătatea perioadei a cadrului financiar multianual 2014-2020, amendamentele depuse de Parlament au îmbunătățit normele referitoare la plățile pentru înverzire și plățile către tinerii fermieri. În octombrie 2017 s-a ajuns la un acord cu Consiliul și textul a fost publicat în decembrie 2017 [Regulamentul (UE) 2017/2393, JO L 350, 29.12.2017, p. 15].

Albert Massot
05/2019

